

Герлянд Тетяна Миколаївна
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
лабораторія технологій професійного навчання
Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

Сьогодні метод проектів – це система навчально-пізнавальних прийомів, які дозволяють вирішити ту чи іншу проблему в результаті самостійних і колективних дій учнів і обов'язкової презентації результатів їх роботи.

Зрозуміло, що проектування – складний процес, що вимагає знань і універсальних навчальних умінь. Метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність учнів – індивідуальну, парну, групову, здійснювану протягом певного часу. Метод проектів завжди припускає рішення певної проблеми, яка передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, засобів навчання, а з іншого – інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, технології, творчості [1, с. 20].

Ідеї проектного навчання зустрічались у чисельних працях вітчизняних та зарубіжних учених (Д. Дьюї, У. Кілпатрик, Є. Коллінгс, С. Шацький). Проблемі використання проектних технологій у освітньому процесі присвячували праці І. Єрмаков, Н. Кулалаєва, О. Пехота, Є. Полат, Г. Романова, Г. Селевко та ін.

Під проектним розуміється завдання, в якому через систему або набір алгоритмів цілеспрямовано стимулюється комплекс учнівських дій, спрямованих на отримання ще ніколи не існуючого в їх практиці результату («продукту»), і в ході вирішення якого відбувається якісна самозміна. Фактично таке завдання задає загальний спосіб проектування з метою отримання нового (раніше невідомого) результату.

Відмінність такого завдання від проекту полягає в тому, що для його вирішення учням пропонуються всі необхідні засоби і матеріали у вигляді набору (або системи) завдань і необхідних для їх виконання даних.

Рівень досліджуваних проблем, стратегії і механізми реалізації проекту, форми подання підсумкових результатів і ступінь його підтримки педагогом повинні відповідати реальним можливостям учнів. Починаючи знайомити їх з проектною діяльністю, необхідно дотримуватися обережності, враховуючи рівень їх готовності до самостійної роботи, співпраці, до аналізу і рефлексії, брати до уваги психофізіологічні особливості цього віку. Теми проектів повинні бути тісно пов'язані з предметним змістом, оскільки наочно-образне мислення, характерне для даного віку, цікавість, інтерес до

навколишнього світу підштовхують учнів до вибору теми на основі конкретного змісту предмета, а не на основі аналізу свого досвіду і проблем.

Проблематика проекту, що забезпечує мотивацію включення в самостійну роботу, повинна бути у галузі пізнавальних інтересів учня і перебувати в зоні його найближчого розвитку. Однак, на традиційних заняттях, починаючи з першого року навчання у закладі професійної освіти, викладач поступово повинен формувати у них уміння формування окремих елементів проектної та дослідницької діяльності (цілепокладання, формулювання питань, рефлексія, планування дій, робота з різними джерелами інформації та ін.).

Включення до навчального процесу завдань подібного типу дозволяє викладач, адміністрація професійно-технічного навчального закладу системно відстежує шляхи становлення, насамперед, способів роботи і дій учнів у нестандартних ситуаціях поза конкретного (окремого) навчального предмета або окремої теми, тобто здійснення моніторингу формування навчальної діяльності учнів. Слід також зазначити, що регулярне використання таких завдань сприяє підвищенню їхнього пізнавального інтересу.

Цей метод передбачає використання викладачем при здійсненні навчального процесу особистісно-орієнтованого підходу, який підтримується, крім загальноприйнятих, наступними дидактичними принципами, а саме:

- *центризму*: в центрі творчої діяльності перебуває учень, який проявляє свою активність. У нього є чудові можливості реалізувати себе, відчувати успіх, продемонструвати свої можливості;

- *кооперації*: у процесі роботи над проектом здійснюється широка взаємодія учнів з викладачем і між собою;

- *опори на суб'єктний досвід учнів*: кожен, працюючи над проектом, має можливість застосувати вже наявний у нього власний досвід і знання;

- *обліку індивідуальності учнів*: їхніх інтересів, темпу роботи, рівня навченості;

- *вільного вибору*: теми проекту, партнерів в роботі над проектом, джерел і способів отримання інформації, методу дослідження, форми представлення результатів. Це можливо побачити, осмислити, застосувати в реальній практичній діяльності;

- *зв'язку дослідження з реальним життям*, у якому відбувається поєднання знань і практичних дій;

- *важко досягнутої мети*, бо легкий результат не є для багатьох учнів мобілізуючим фактором [2, с. 102].

Тобто, проектний метод дозволяє організувати діяльність учнів не тільки з опорою на особистий досвід, а й розвивати такі риси характеру, як самостійність, допитливість, соціальні навички в процесі групових взаємодій, набувати досвід дослідницької діяльності, формувати креативність мислення, інтелектуальні, інформаційні, комунікативні навички.

Особливу роль проектні завдання відіграють в становленні навчального співробітництва в малих групах. Взаємодіючи в групі, учні розуміють, що для досягнення спільної мети всім учасникам необхідно домовлятися між собою, виробляти спільну стратегію вирішення завдання, розподіляти обов'язки, здійснювати взаємодопомогу в процесі його виконання. Таким чином, вирішення проектних завдань сприяє вихованню почуття відповідальності, формуванню умінь спілкуватися, домовлятися тощо.

Викладач стає організатором пізнавальної діяльності своїх учнів, консультантом і помічником. З боку учня така діяльність призводить до підвищення мотивації навчання, з боку педагога дозволяє здійснити індивідуальний підхід. Крім того учень, виконуючи власний проект, вирішуючи якусь практичну, дослідницьку задачу, включається в реальну діяльність, опановує нові знання.

При роботі над проектом викладач: допомагає учням в пошуку потрібних джерел; сам є джерелом інформації; координує весь процес роботи над проектом; підтримує учнів та безперервний зворотний зв'язок для успішної їх роботи над проектом.

Однак, незважаючи на позитивні характеристики методу проектів, існує ряд проблем і труднощів, з якими викладачу доводиться стикатися при роботі над ними. Для учня складність може викликати: постановка провідних і поточних (проміжних) цілей і завдань; пошук шляхів їх вирішення; здійснення оптимального вибору при наявності альтернатив; аргументація вибору; порівняння отриманого результату з потрібним; коригування (при необхідності) результату; об'єктивна оцінка самої діяльності.

Для продуктивної проектно-навчальної діяльності необхідна ще й така

Розглянуті особливості використання методики проектно-технології, звісно, не вичерпує всіх аспектів цієї проблематики. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у створенні навчально-методичного забезпечення щодо використання проектних технологій навчання, розробленні цілісної системи їх використання у навчально-виробничому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти; формування готовності у педагогів використовувати цю технологію у власній роботі.

Список використаної літератури

1. Дьюї Д. Досвід і освіта / Д. Дьюї ; [пер. з англ. Марії Василечко]. – Львів: Кальварія, 2003. – 84 с.
2. Newell R. J. Passion for learning: How project-based learning meets the needs of 21st-century students / R. J. Newell. – Manchester: R&L Education, 2003. – 136 p.